

Hög kvalitén på den ekonomiska statistiken

För ett år sedan publicerades en utredning som kom med förslag om upp- rustning av den ekonomiska statistiken. *Utredningen om översyn av den ekono- miska statistiken*, SOU 2002:118, tillsammans med nio bilagor, var resultatet av två års arbete som letts av SCB:s generaldirektör Svante Öberg. Utredar- na har gjort ett grundligt arbete och presenterat ett antal genomarbetade förslag för att förbättra statistiken.

Flera faktorer ligger bakom översynen av den ekonomiska statistiken. Under en följd av år har önskemål framförts av många intressenter och statis- tikkonsumenter om en förbättring och utvidgning av den ekonomiska sta- tistiken. Tilldelade resurser för den officiella statistiken har också minskat sedan början av 1990-talet och vid en internationell jämförelse, med ett antal utvecklade OECD-länder, är också de resurser som avsätts till produktion av ekonomisk statistik i relation till BNP per capita förhållandevis små.

I direktiven till utredningen framhålls att betydelsen av den ekonomiska statistiken och i synnerhet nationalräkenskaperna, har vuxit under senare år. Ett skäl till detta är att de ekonomisk politiska målen i allt större utsträck- ning anges i kvantitativa termer. För att kunna avgöra om regeringens mål uppnås beträffande t ex utgiftstak, finansiellt sparande i offentlig sektor, arbetslöshet och sysselsättning krävs statistik av hög kvalitet. Den pen- ningpolitiska regimen med inflationsmål kräver naturligtvis också högkva- litativa data beträffande bl a prisutveckling, tillväxt och produktivitet vid fastläggandet av räntepolitiken. I direktiven till utredningen påpekas också vikten av tillgång till kvalitativa tvärsnittsdata på hushålls- och individbasis över tiden för inkomster. Detta för att förbättra det statistiska underlaget för analyser av fördelningseffekter av ekonomisk politiska åtgärder.

EU-medlemskapet har också medfört att behovet av jämförbar och stan- dardiserad statistik ökat. Den ekonomiska statistiken används i detta sam- manhang bl a för att beräkna medlemsavgifter till EU och för att kvantifiera måluppfyllelse i stabilitetspakten.

Liberaliseringen av ekonomin medför också att ekonomisk informa- tion blir allt viktigare. Den ekonomiska utvecklingen ligger till grund för marknadsaktörernas bedömningar och dessa grundar sig till en stor del på publicerad offentlig statistik. Detta ställer också krav på högkvalitativ och tillförlitlig statistik men även på snabb produktion av denna.

Det är ingen överdrift att tolka direktiven till utredningen som omfattan- de och kanske som ett indirekt erkännande från regeringshåll att man varit njugg i tilldelningen av resurser till statistikproduktionen. Utredningen har

engagerat ett stort antal statistikkonsumenter i sitt arbete för att få en bild av statistikbehovet i näringsliv, förvaltning, forskarsamhället och media.

Förslagen från utredningen är omfattande och gäller såväl organisation, produktion som kvalitetsförbättringar av den ekonomiska statistiken och remissvaren på utredningen är genomgående positiva. Tyngdpunkten i förslagen ligger på en förbättring av nationalräkenskaperna och man föreslår bl a att prisstatistiken, input-output-statistiken, IT-statistiken och kapitalstocksberäkningarna förbättras samt att produktionstiden kortas. Kvalitetsförbättringar av statistiken över tjänstenäringarna, produktivitet-utvecklingen, den regionala utvecklingen, den offentliga sektorn, hushållens inkomster, priser på fastigheter och löner samt förbättrad redovisning av den svarta ekonomin ingår också i förslaget. Vidare föreslås att långa tidsserier beräknas och att jämställdhetsperspektivet i statistikproduktionen stärks.

Förslagen förefaller också stå i överensstämmelse med beställarnas önskemål och från ekonomiämnets synvinkel innebär de en rad förbättringar av statistiken som också framförts av ämnets företrädare vid olika tillfällen. Utredningen har också under 2003 satt sina spår i *Ekonomisk Debatts* spalter. Bilagan om en förbättrad statistik för hushållens inkomster recenserades av Lars Söderström i nummer 6 och Mikael Apel och Tomas Lindströms artikel om informationsteknologi och produktivitet i nummer 5 byggde på ett nytt statistikunderlag framtaget av utredningen. Vikten av god statistik framgår också i diskussionen om stabiliseringspolitiken mellan Anders Borg och Martin Flodén i detta nummer av *Ekonomisk Debatt*.

Prislappen för att genomföra föreslagna förbättringar för 2004-2006 uppgår till ca 65 miljoner kronor varav absoluta merparten av de nya resurserna skulle användas de två första åren, ca 30 miljoner per år. I budgetproposition hösten 2003 avsattes emellertid inte en krona till att finansiera förbättringarna.

Regeringen motiverar i budgeten att snabb och tillförlitlig ekonomisk statistik är av hög prioritet men att utredningens förslag skall genomföras i den takt som det ekonomiska utrymmet medger. Motiveringen förefaller ihålig. Inte minst för regeringen är det viktigt med bra statistiska beslutsunderlag. Statistiken måste vara en nödvändig förutsättning för att göra ett bra jobb och frågan är varför man skall snåla på att skaffa sig bra verktyg. Analogin med en fåvitsk snickare som av snålhet använder en dålig hammare och hela tiden slår sig på tummen istället för att skaffa ett nytt verktyg så att han kan jobba effektivare, ligger nära tillhands.

Den begärda summan är felräkningspengar relativt omslutningen av statens utgifter; de 65 miljonerna som utredningen begär uppgår till 0,009 procent av statsbudgetens utgifter för 2004. Intressant är också att utredningen och SCB sorterar under finansdepartementet. Det är således det departement för vilket det är av yttersta vikt att ha pejling på den ekonomiska utvecklingen och därmed högkvalitativ statistik som produceras snabbt som borde ha den största förståelsen för den upprustning utredningen föreslår.

Lennart Berg